

PROJEKTLEDARE: TOVE JONSTOIJ
BESTÄLLNINGNUMMER: 66510415303

Skeppet Cambria

av Donal O'Kelley

bearbetning av Manuel Cubas & Tove Jonstoj

Del 3: Frederick talaren

LJUDEFEKT: FLYGPLATSLJUD

Resumé:

År 1845 reser frihetskämpen och före detta slaven Frederick Douglass med en förstaklassbiljett under falskt namn från USA till Irland för att söka asyl. Ombord på skeppet finns slavägaren Dodd, som lurar Douglass att byta hytt med sångerskan Cecily som behöver förstaklasshyttens friska luft. Historien berättas i vår tid av Ailis och hennes mamma Colette. De berättar för Leanna som har flytt till Sverige men tappat sitt hopp och ligger uppgiven i en säng. Kanske kan Leanna höra historien om Frederick Douglass.

Medverkande:

COLETTE Anna Azcárate

AILIS Alicia Tapia

FREDERICK DOUGLASS Eagle-Eye Cherry,

JUDDY Carlos Francisco Romero

DIGNAM Isa Aouifia

DIGNAM William Ddumba

MATILDA Sara Simone Bergenström

DODD Mikael Odhag

CECILY Gloria Tapia

Ljud: Johanna Printz

Regi: Manuel Cubas

Scen 1

LJUDEFEKT:

COLETTE:

Så, Leanna - om du hör mig så tror jag du minns vad jag berättar - efter den underbara dagen vid sjön så lämnade vi dig och din mamma på asylmottagningscentret, för vi trodde att ni skulle få stanna i Sverige. Det var då vi fick veta att din mamma inte var din mamma, utan din moster. Fast för dig och för oss kommer hon alltid vara din mamma. Om vi bara hade vetat, Leanna!

AILIS:

Mamma sa: oroa dig inte, vi ska förklara för alla att hon är din mamma ändå. Vi skickade mejl och ringde till och med politikerna. Vi fick några svar, men de flesta svarade inte.

COLETTE:

Man vinner inte många röster på att ta upp asylsökandes rättigheter. Men ett par stycken hjälpte till. I slutändan handlade det alltid om samma sak: Det är systemet. Vilket är precis det som de amerikanska slavägarna sa när Barack Obamas farfars farfars far kom till USA från Irland...Det är systemet.

AILIS:

Du lekte med den gamla speldosan medan tv:n visade Obama i Dublin. De berättade att Obamas farfars farfars far bara var en pojke när han lämnade Dublin.

V/O IRLANDS PREMIÄRMINISTER KENNY

V/O OBAMA på TV:

"Frederick Douglass, en förrymd slav och vår store bekämpare av slaveriet knöt ett vänskapsband här i Dublin, med Irlands store befriare, Daniel O'Connell."

COLETT:

... Obamas hjälte Frederick Douglass reste från Amerika till Irland som flykting undan slaveriet, med falsk legitimation ombord på Skeppet Cambria 1845.

LJUDEFEKT: VÅGOR OCH HJULÅNGARE

SCEN 2

LJUDEFEKT: DÄMPADE LJUD AV HJULÅNGARE, VÅGOR, KLIRR AV GLAS,

BESTICK ETC.

JUDDY:

Jag vill välkomna alla förstaklasspassagerare, inte bara till mitt kaptensbord, utan även till den här resan över Atlanten ombord på ägaren Cunards nyaste ångfartyg Cambria.

DODD:

Tack så mycket för ni bjöd in mig till ert bord, kapten Judkins, och för att äta middag i civiliserade herrars sällskap.

CECILY (BESTÄMT):

God dag.

DODD:

Ah - och det är naturligtvis också angenämt att göra fröken Hutchinsons bekantskap.

CECILY:

Tack, kapten Judkins, för att ni flyttade upp mig till första klass. Min hals är redan mycket bättre.

JUDDY:

Ett rent nöje, fröken Hutchinson!

DODD:

Ni är ju uppenbarligen en kultiverad dam, och vi ser mycket fram emot att er kör ger oss ett prov på sin musik innan vi ankrar upp i Cork.

CECILY:

Ja, det kan vi säkert göra, om herr Dodd önskar det.

DIGNAM:

Fröken Cecily - en mör kotlett åt er. Akta, tallriken är varm - tillåt mig...

CECILY:

Tack.

DODD:

Kapten Judkins, jag vill ta tillfället i akt att tacka er för ert snabba agerande vad gäller den där svarta odågan till underhållare.

JUDDY:

Saken är ur världen, herr Dodd...

CECILY:

Ursäkta...?

DODD:

Det är ett obestridligt faktum att vår nation bygger på att man håller den ordning som är fastlagd av Gud. Om man ger en svart man ett finger tar han över hela plantagen.

CECILY:

Kapten! Vilket agerande är det herr Dodd syftar på?

JUDDY:

En man vid namn Johnson hade hytten som ni bor i.

DODD:

Ja, just det! alltså, han har en trollerilåda, och vi ska alla få se vad den innehåller när han uppträder för oss. Min dotter, hon är eld och lågor!

CECILY:

Uppträder?

JUDDY:

Faktum är, herr Dodd, att han har tackat nej till ert vänliga erbjudande.

DODD:

Va? Tackade han nej till tvåhundra dollar?! Vad är han för en sorts underhållare?

JUDDY:

Han var mycket bestämd.

DODD:

Jag har alltid trott att de här människorna sjunger och dansar för minsta lilla! Jamen, då blir i stället ni, fröken Hutchinson, ägare till tvåhundra dollar om ni uppträder med er kör.

CECILY:

Kapten! Flyttade herr Johnson frivilligt till mellandäcket?

JUDDY:

Ja, det gjorde han.

CECILY:

Och tackade han själv nej till betalningen för att uppträda?

JUDDY:

Ja, det gjorde han. Mycket bestämt!

CECILY:

Men... varför?

JUDDY:

Det sa han inte.

CECILY:

Jamen vänta, stopp ett tag! Vad är det som pågår här?

DODD:

En utmärkt måltid, till att börja med! Ankan är superb!

CECILY:

Kapten! Vad ni är tystlåten! Varför var det just herr Johnson som fick lämna sin förstaklasshytt?

JUDDY:

Jag är kapten på det här fartyget, fröken Hutchinson. Jag fattar mina beslut grundade på en lång rad överväganden som jag har lärt mig att ta göra under ett helt liv till sjöss.

DODD:

Ja, en svart är en svart, fröken Hutchinson. Jag är amerikan! Jag går inte med på att bo i en förstaklasshytt bredvid en sån. Det strider mot vårt lands lagar, givna av Gud!

CECILY:

Lagar? Inför Gud är vi alla lika. Kapten Judkins, jag tar mycket illa vid mig, jag har blivit använd som en ursäkt för er att kapitulera inför slavlagar!

JUDDY:

Jag har inte kapitulert inför något!

DODD:

Jag rädd att betalningen för ert uppträdande håller på att glida er ur händerna, fröken Hutchinson.

CECILY:

Ni kan behålla era pengar! Lägg dem där det passar er bäst! Jag tänker inte sitta och äta med sådana som anser sig ha rätt att äga andra människor.

DODD:

Ja, för deras eget bästa, förstås!

CECILY:

Vad är det för struntprat!

JUDDY:

Herr Johnson var inte på långa vägar så upprörd för den här saken som ni är, fröken Hutchinson! Och han är trots allt svart.

CECILY:

Ni borde skämmas! Ni låter er styras av herr Dodd här, som mäter sitt värde i antalet människor han tror sig äga.

DODD:

Jag får tyvärr gå tillbaka till herr Johnson med ett högre bud. Ni, fröken Hutchinson, har blivit smittad av den värsta sortens nordstatstrams!

CECILY:

En slavägare ska inte kalla det jag säger för trams!

LJUDEFEKT: VÅGSVALL OCH PLASKANDE SKOVLAR.

SCEN 3

BESÄTTNING:

*Hala hem, hala hem / Åh, du Rio!
I Queenstown ankrar vi / och där ska jag bli fri,
för vi seglar till floden Lee.*

COLLETTE:

Frederick ser Amerikas kust försvinna långt akterut. En brännande sol går ner. Han vänder sig mot fören. Han ska möta sin framtid. I frihet. Han skyndar mot den. Hjulskovlarna slår rytmen på världens snabbaste fartyg, hjulångaren Cambria. Det dunkande ljudet hånar honom...

FREDERICK:

Skovelhjul hittar vägen till min själs djup. Den svarte pajasens show är en sjuk hyllning till maktlösheten. Jag hatade söndagarna på plantagen, då gaphalsarna dansade, sjöng och spelade pajas - fulla på rom som slavägaren bjudit dem på! Hånade. Hånade. Som Skeppet hånar mig nu. Den där flickan Matilda med sin speldosa vet hur man vrider upp en docka och får den att dansa. Kanske ska jag tacka ja till pappa Dodds erbjudande. Två hundra dollar för ett uppträdande...

Mitt namn är Frederick Johnson,
jag reser förklädd
med min hemliga låda
och min bok vid min bädd
Jag ska öppna speldosan
och släppa ballerinan fri
Tänk att en träl
talar så väl
På stränderna längs Rio Lee.

SCEN 4

SOLOMON:

Douglass! Douglass! Här uppe, Fred!

FREDERICK:

Solomon!

SOLOMON:

Jag kommer ner nu! Varför så stiligt klädd? Du ser inte ut som den Freddie Douglass som jag en gång kände!

FREDERICK:

Gott att se dig, Solomon!

SOLOMON:

Som på den gamla goda tiden. Den store talaren Frederick.

FREDERICK:

Schh! Solomon!

SOLOMON:

Vad är det med dig??

FREDERICK:

Ja, du måste sluta kalla mig... Frederick Douglass!

SOLOMON:

Vad är det, Freddie? Det är väl ditt namn, inte sant? Jag minns den dagen du valde det!

FREDERICK:

Ja, men... Titta här: Jag har skrivit en bok med namnet Frederick Douglass på omslaget, och slavägarna satte ett pris på mitt huvud. Två tusen dollar, sägs det.

SOLOMON:

Två tusen dollar?

FREDERICK:

Död eller levande! Och du vet hur lagen lyder. Om nån pekar på mig och säger: "Det där är Frederick Douglass, en förrymd slav", då skickas jag tillbaka till Maryland i kedjor! Ombord det här fartyget heter jag Johnson. Det är en nödvändig lögn. Jag är flykting, Solomon.

SOLOMON:

Vä-ä-änta nu! (Högre) Vä-ä-änta nu...

Joo...

Du sa alltid att du skulle berätta din historia! Frederick, talaren! Frederick författaren! Det sa du till mig en natt långt...

FREDERICK:

Gjorde jag?

SOLOMON:

Jo, jo, jo, jo, jo , det gjorde du! Och dina ögon är likadana även om du ser ut som en vitskitsnackare. Förneka inte ditt namn Frederick Doug...

FREDERICK:

Säg Johnson!

SOLOMON:

Nej! Det är du som har lärt mig att vi ska berätta vår historia, berätta vilka vi är. Jag kan inte förneka dig Frederick! Om jag gör det så förnekar jag mig själv!

SCEN 5

LJUDEFEKT: CECILY NÄRMAR SIG

CECILY (På avstånd):

Herr Johnson!

FREDERICK:

Kom ihåg vad jag sa.

SOLOMON:

Jag kommer ihåg vad du sa! "Glöm aldrig den släkt av orättvist behandlade hjältar som du härstammar från." Så sa du till mig. Nej... Så sa Frederick Douglass till mig! Jag ska gå ner till mina kamrater i lastrummet. God natt - herr Johnson.

CECILY(KOMMER FRAM):

Herr Johnson! Jag...jag har hört hela historien. Och jag vill att ni ska veta att jag inte hade något att göra med att ni blev flyttad till mellandäcket! Jag anser att det är totalt oförsvarbart och har sagt det till kaptenen!

FREDERICK:

Jag behöver inte ert stöd fröken Hutchinson.

CECILY:

Ni är underhållare, eller hur? Varför ska ni bry er om ert folks kamp?

FREDERICK:

Hur sa?

CECILY:

Jag har sett en av er uppträda - kanske var det ni - och jag anser att det är direkt förnedrande att ni hånar er egen ras för billiga skratt och en tjockare plånbok.

FREDERICK (TYST, MYCKET INTENSIVT):

Jag är INTE underhållare!

CECILY:

Ni behöver inte förneka ert yrke för att undvika kritik.

FREDERICK:

Kritik? Jag har fått ta emot min beskärda del "kritik" i mitt liv.

Får jag ställa en fråga?

CECILY:

Givetvis!

FREDERICK:

Har ni hört talas om Frederick Douglass?

CECILY (FNITTRAR):

Frederick Douglass! Snälla ni! Alla har väl hört talas om Frederick Douglass...

FREDERICK:

I nästan trettio år levde Frederick Douglass sitt liv - om man kan kalla det för ett liv - under slaveriets ok, brännmärkt som ett stycke egendom, tvingad till att arbeta som ett lastdjur, piskad utan anledning av en ägare med lagen på sin sida. Allt detta på grund av hudfärg! Hur kan man kalla en nation för civiliserad som tillåter slaveri. Gör ni? Gå tillbaka till er förstaklasshytt och fundera på

den överlägsenhet som gör det möjligt för er att döma andras handlingar, trots att ni inte vet NÅGONTING ALLS om dem. Eller mig.

LJUDEFEKT: KLAMPANDE FOTSTEG TONAS UT

SCEN 6

LJUDEFEKT: DÄMPADE SKOVELLJUD / INTERIÖR: KAPTENSHYTT

CECILY:

Kapten, vår herr Johnsson är långt ifrån någon banjospelande underhållare. Han är en av vår tids mest inspirerande författare och talare! Jag har läst hans nyutkomna bok från pärm till pärm! Jag har den här.

LJUDEFEKT BOKEN ÖPPNAS

JUDDY:

Jag har fullt upp just nu...

CECILY:

Men det här är det mäktigaste vapnet som abolitionisterna har i sin kamp...

JUDDY:

Sin kamp?

CECILY:

Ja abolitionisterna, de är mot slaveriet alltså.

JUDDY:

Fröken Hutchinson, får jag bara säga att just nu så
passar det sig inte...

CECILY:

Snälla får jag be er, lyssna på det här: Hans egen
berättelse.

LJUDEFEKT: MUSIK: MINNET AV MODERN

CECILY:

"Bruket att skilja mödrar från sina barn och leja bort dem
så långt från modern att de inte har möjlighet att träffas
visar tydligt på slavsystemets grymhet och barbari.

[FREDERICK LÄSER MED]

Min mormors fem döttrar lejdes bort på det här viset..."

FREDERICK:

"... och mina enda minnen av min mor är några hastiga besök
som gjordes på natten till fots, när hon var tvungen att
återvända före gryningen då slavdrivaren skulle kalla. Hon
gick tjugo kilometer för att träffa mig, och hade lika långt
att vandra tillbaka innan solen skulle gå upp. Dessa små
glimtar av min mor, knappa som de var, har gjort ett
outplånligt avtryck i mitt minne. Hon var lång och
välproportionerad, hade mörk, glansig hy och regelbundna
drag och var ovanligt stillsam och värdig för att vara slav.

Kort därefter, i och med hennes död, tog den lilla kommunikation som fanns mellan oss slut och därmed också, tror jag, ett liv fullt av trötthet och djup sorg. Min far vet jag ingenting om.

LJUDEFEKT: TONA UT MUSIK, TONA IN HYTTLJUD

Kapten Judkins lyssnar på deras läsning av boken

FREDERICK:

Det viskades att ägaren var min far. Huruvida detta stämmer vet jag inte. (CECILY LÄSER MED) Jag kan bara säga att min hud är ljusare än dem som kallades för mina bröder och systrar".

CECILY:

Va, vem kan förbli oberörd, kapten? Det är väl inte för mycket begärt att vi låter denne berömde man tala här på skeppet?

SLUT DEL 3 AV 6